

Potřeby dítěte v souvislosti s volbou nerodičovské péče

PhDr. Simona Hoskovcová, PhD.

Katedra psychologie FFUK

Potřeby kojence

- ▶ Prospěšnost kojení
 - ▶ Funkce oxytocinu ve vztahu matky a dítěte
 - ▶ Epigenetika (M. Meaney)
 - ▶ Vazba - attachment (W. Blatz, M. Ainsworth)
 - ▶ Protosociální chování dítěte → potřeba sociální komunikace (manželé Papouškovi)
-
- ▶ C. Victora, R. Bahl, A Barros, G.V.A Franca, S. Horton, J. Krasevec, S. Murch, M. J. Sankar, N. Walker, and N. C. Rollins. 2016. "Breastfeeding in the 21st Century: Epidemiology, Mechanisms and Lifelong Effect." *The Lancet* 387 (10017):475-490.

Škodí nebo prospívá?

- ▶ Ani jedno ani druhé - Žádný z velkých výzkumů nepotvrdil ani škodlivost ani užitečnost nerodinné péče pro děti do tří let
- ▶ PODMÍNKA - Kvalitní péče, kde dítě netráví příliš mnoho času (do ca 1 roku 10 hodin týdně, 1-3 roky ca 20 hodin týdně)
- ▶ Platí pro průměr - velké výzkumy pracují s velkými čísly a nutnou daní je tak splývání individuálních příběhů
- ▶ Přirozený přechod mezi rodičovskou a nerodičovskou péčí je pozvolný - dítě postupně akceptuje širší skupinu pečovatelů i neznámé autority na prodlužující se dobu

- ▶ NICHD Study of Early Child Care Research Network (1999): Child Care and Mother-Child Interaction in the First 3 Years of Life. *Developmental Psychology*, 38, 758-773.
- ▶ NICHD Study of Early Child Care Research Network (2006): Child Care Effect Sizes for the NICHD Study of Early Child Care and Youth Development. *American Psychologist*, 61(2), 99-116

Motivace k volbě nerodinné péče pro dítě před 3 rokem života

- ▶ Návrat matky do zaměstnání
 - ▶ Potřeba vydělat peníze
 - ▶ Skupina vzdělanějších žen obava o profesní kariéru
-
- ▶ Baxter, J. (2008). Is money the main reason mothers return to work after childbearing?. *Journal of Population Research*, 25(2), 141-160
 - ▶ Himmelweit, S. & Sigala, M. (2003). Choice and the relationship between attitudes and behaviour for mother with preschool children: Some implications for policy. *Journal of Social Policy* 33(3), 455-478.

Kvalita péče o děti 6 měsíců až 3 roky

- ▶ Podpora sociálního vývoje
- ▶ Podpora intelektuálního vývoje
- ▶ Nabídka vztahu s pečovatelkou
- ▶ Pozitivní vztahy
- ▶ Pozitivní komunikace

Kvalita péče o děti 6 měsíců až 3 roky

- ▶ Prostory a materiální vybavení (jen asi 10% kvality z pohledu dítěte)
- ▶ Velikost a složení dětské skupiny
- ▶ Děti 0,5 až 2 roky max. počet 4 na jednu pečovatelku
- ▶ Dítě potřebuje individuální pozornost
- ▶ Od 3 let výše se názory a výsledky studií liší
- ▶ V zemích OECD průměr zařízení 3-6 let 14 dětí na jednu pečovatelku

Příklad Rakousko

- ▶ Štýrský zákon o péči o děti a jejich vzdělávání
- ▶ Jesle: během celé provozní doby je ve skupině do 3 dětí přítomná jedna pedagožka, od 4. dítěte výše další osoba s kvalifikací pedagogického pomocného personálu. Od 12 dětí výše další osoba s pedagogickým vzděláním. Děti 0-2 roky se posuzují faktorem 1,5.

Pečovatelky

- ▶ Vzdělání
- ▶ Délka praxe
- ▶ Hodnoty a výchovné cíle
- ▶ Kvalita každodenní interakce s dětmi
- ▶ Reakce na potřeby dítěte
- ▶ Volba a předkládání přiměřeného materiálu dětem
- ▶ Plánování obsahu vzdělávání
- ▶ Schopnost reflexe svého chování k dětem

Cíle v rámci kurikula - příklad Rakousko

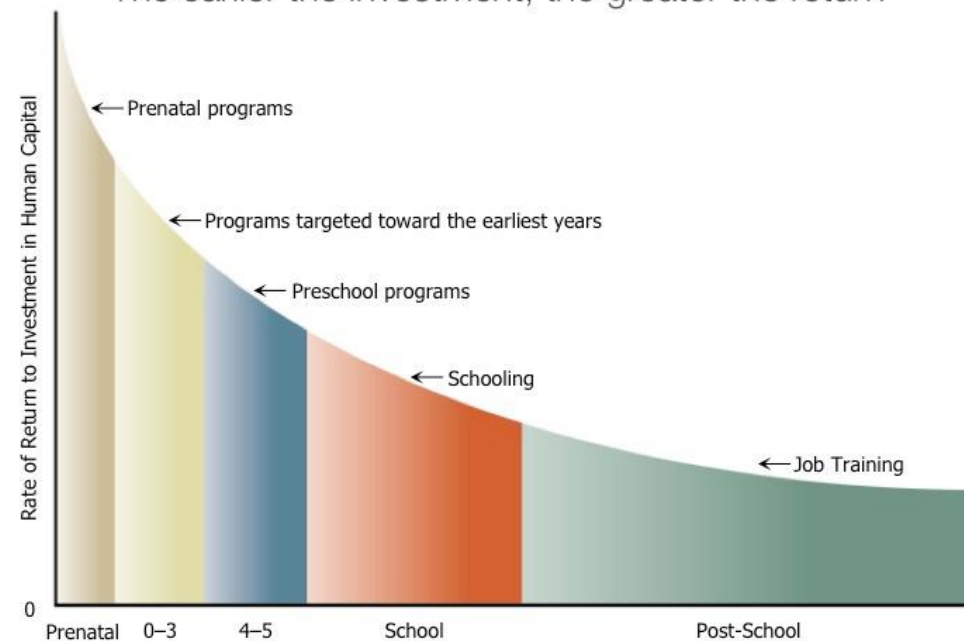
- ▶ Centrální téma je práce se vztahem chůvy k dítěti - základem je radost při soužití s dětmi
- ▶ Průřezová témata - gender mainstreaming, tedy při vzdělávání je kladen důraz na vnímání tohoto tématu a rozvoj rovného přístupu k oběma pohlavím při výchově dítěte
- ▶ Průřezová témata - diversita (různost dětí jak z hlediska specifických potřeb, tak z multietnického hlediska) - pracuje se s hodnotami, etikou, tradicemi a životním stylem

Děti z rizikových rodin

- ▶ Jediná skupina dětí, která profituje z nerodinné péče
- ▶ Rozvoj zvláště v oblasti rozumových dovedností dítěte
- ▶ <https://heckmanequation.org/>
- ▶ Abecedarian Early Intervention
- ▶ Head Start Program

EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT IS A SMART INVESTMENT

The earlier the investment, the greater the return

Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics

Potřeby dítěte od 3 let výše

- ▶ vývoj předškolních dětí od 3 let výše - např. výzkumy Edwarda C. Melhuishe (2011)
- ▶ Důkladný rozbor dostupných studií dopadů předškolní výchovy za období od sedmdesátých let 20. stol. do současnosti provedli Osnat Erel, Yael Oberman a Nurit Yirmiya (2000).
- ▶ Také výsledky jedné ze studií Organizace Early Child Care Research Network (NICHD) dospěly k závěru, že mezi dětmi, které vychovávaly pouze matky, a těmi, které měly zkušenost s některou z forem nemateřské péče, nebyly rozdíly v kognitivním nebo socioemocionálním vývoji. Pro vývoj dítěte se jako důležitější ukázalo to, jakým způsobem matka s dítětem trávila společný čas. (NICHD Study of Early Child Care Research Network, 2006).